

KONKURENTSIAMET
Estonian Competition Authority

OTSUS

10.08.2009.a nr 5.1-5/09-0034

Koondumisele nr 12/2009 Henkell International GmbH / Aktsiaselts Budampex loa andmine

Koondumine

29.07.2009.a esitas Henkell International GmbH volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Henkell International GmbH ning füüsilised isikud Rudolf Lõhmus, Edvard Rupnjak ja Janoš Tšonka [...] aktsiate ostu-müügilepingu (edaspidi Leping). Lepingust tulenevalt omandab Henkell International GmbH füüsiliselt isikult Rudolf Lõhmus [...]%, füüsiliselt isikult Edvard Rupnjak [...]% ja füüsiliselt isikult Janoš Tšonka [...]% Aktsiaseltsi Budampex aktsiatest.

Tehingu tulemusena omandab Henkell International GmbH [...]% Aktsiaseltsi Budampex aktsiatest ja seega valitseva mõju Aktsiaseltsi Budampex üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses, ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Lisaks sõlmisid Henkell International GmbH ja [...] lepingu, mille kohaselt on äriühingul Henkell International GmbH õigus või kohustus omandada [...].

Konkurentsiamet avaldas 29.07.2009.a ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks Henkell International GmbH (edaspidi Henkell) ja Aktsiaselts Budampex (edaspidi Budampex).

Henkell (registrikood HRB 12623) on Saksamaal registreeritud äriühing, mis kuulub Henkell ja Co. Sektkellerei KG kaudu Oetker kontserni, mille üle omab valitsevat mõju Saksamaal

registreeritud äriühing Dr. August Oetker KG. Oetkeri kontserni Henkelli divisjoni põhitegevusalaks on lahja ja kange alkoholi tootmine ja müük. Lisaks tegelevad Oetkeri kontserni kuuluvad ettevõtjad toiduainete tootmise ja müügiga (Dr. Oetker GmbH), õlle ja mittealkohoolsete jookide tootmise ja müügiga (Radeberger Gruppe KG), laevandusega (Hamburg Südamerikanische Dampfschiffahrts-Gesellschaft KG) ning pangandusega (Bankhaus Lampe KG).

Budampex (registrikood 10225510) on Eestis registreeritud äriühing, mille osanikud on füüsilised isikud Rudolf Lõhmus, Edvard Rupnjak ja Janoš Tšonka. Budampex tegeleb kange ja lahja alkoholi ning toidukaupade hulgimüügiga.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

Ettevõtjate 2008.a käive Eestis oli kokku üle 100 miljoni krooni ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 30 miljonit krooni, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Henkell ja temaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad tegelevad muu hulgas toiduainete, mittealkohoolsete jookide ning lahja ja kange alkoholi tootmise ja turustamisega, kusjuures kanget alkoholi Eestisse ei müüda. Budampex tegeleb toiduainete, mittealkohoolsete jookide ning lahja ja kange alkoholi hulgimüügiga Eestis. Seega omab Henkell (ja temaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad) äritegevust eelnevatel ja Budampex järgnevatel kaubaturgudel ning koondumise osaliste tegevuste vahel on vertikaalne seos. Samas horisontaalset kattuvust koondumise osaliste tegevuste vahel ei teki, kuna Henkell turustab oma toodangut Eestis ainult hulgimüüjate kaudu ja müüki tootjalt otse jaemüüjatele ei toimu, mis tähendab, et hulgimüügi tasandil Henkell ise hulgimüüjatega ei konkureeri.

Euroopa Komisjon (edaspidi Komisjon) on alkoholi tootmise valdkonda puudutavates otsustes (nt juhtum nr COMP/M.5114 – *Pernod Ricard/V&S*; juhtum nr COMP/M.3779 – *Pernod Ricard/Allied Domecq*) olnud seisukohal, et iga alkoholiliik moodustab omaette kaubaturu. Geograafiline turg on alkoholi tootmise ja turustamise osas Komisjoni hinnangul riigisisene.

Konkurentsiamet on oma eelnevates otsustes analüüsinud konkurentsiolukorda lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis, kange alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis, lahja alkoholi hulgimüügi kaubaturul Eestis, kange alkoholi hulgimüügi kaubaturul

Eestis (29.08.2007.a nr 34-KO AS *Liviko / SIA L.I.O.N. & Ko*), toidukaupade hulгимüügi kaubaturul Eestis (01.02.2007.a nr 6-KO – OÜ *Dreamon / AS Baltazar Trading*) ning mittealkohoolsete jookide tootmise kaubaturgudel (11.11.2003.a nr 38-KO AS *A.Le Coq / OÜ Finelin*).

Kuna käesolev koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda toiduainete tootmise ja turustamise ning hulгимüügi, mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise ning hulгимüügi ja lahja alkoholi tootmise ja turustamise ning hulгимüügi kaubaturgudele mistahes kaubaturu määratluse korral, ei ole kaubaturgude täpne määratlemine vajalik ning hinnatakse käesoleva koondumise mõju konkurentsiolukorrale nimetatud kaubaturgudel Eestis.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ja mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturg Eestis ning lahja alkoholi hulгимüügi kaubaturg Eestis

Lahja alkohol (alkoholisisaldusega alla 22%) hõlmab lahjasid alkohoolseid jooke, õlut, puuvilja- ja marjaveine ning vermutit. Eesti Konjunkturiinstituudi poolt koostatud analüüsi „Eesti alkoholiturg 2008. aastal“ (edaspidi alkoholituru analüüs) kohaselt toodeti Eestis 2008.a 158,59 miljonit liitrit lahjat alkoholi. Konkurentsiameti hinnangul hõlmab lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturg lisaks Eestis toodetud alkoholile ka välismaal toodetud ja Eestisse imporditud alkoholi ning välja jäetakse omakorda tootjate poolt eksporditud alkohol. Alkoholituru analüüsis ei ole eristatud tootjate ja hulгимüüjate poolt eksporditud alkoholi ning vastavat arvestust ei pea ka Statistikaamet. Seega võib tegelik kaubaturu maht teatud määral erineda käesoleva koondumise kontrollimisel aluseks võetud mahust. Koondumise teate kohaselt moodustas „müük siseturul“ (s.o tootmine + import – eksport), mis sisuliselt tähendab lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturu mahtu, 2008.a u 179,9 miljonit liitrit.

Henkelli ja temaga samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate toodetud lahjat alkoholi müüdi Eestis 2008.a [...] liitrit, millest u [...] liitrit moodustas Henkelli kontserni [...] tütar-ettevõtja [...] müük [...]. Seega oli Henkelli turuosa lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis 2008.a [<5]%

Lahja alkoholi hulгимüügi kaubaturu koguseliseks mahuks võib teatud määraga võtta tootmise ja turustamise kaubaturu mahu, eeldusel, et kogu toodetud ja imporditud alkohol müüakse läbi hulгимüügivõrgu Eestis. Budampex müüs 2008.a Eestis u [...] liitrit lahjat alkoholi ning tema turuosa lahja alkoholi hulгимüügi kaubaturul Eestis oli 2008.a u [<5]%. Imporditud lahja alkoholi kogusest moodustas Budampexi poolt müüdüd alkohol [<5]%

Kuna Henkelli turuosa eelneval kaubaturul, st lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5]% ja Budampexi turuosa järgneval kaubaturul, st lahja

alkoholi hulgemüügi kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5]%, ei ole tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

Kange alkoholi hulgemüügi kaubaturg Eestis

Kange alkoholi (alkoholisisaldusega üle 22%) hulgemüügi kaubaturu koguseline maht 2008.a, lähtudes samadest põhimõtetest mis lahja alkoholi hulgemüügi kaubaturu puhul, oli u 22,7 miljonit liitrit. Koondumise teate kohaselt müüs Budampex 2008.a Eestis [...] liitrit kanget alkoholi ning tema turuosa kange alkoholi hulgemüügi kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5]%. Imporditud kange alkoholi kogusest moodustas Budampexi poolt müüdud alkohol [<5]%.

Koondumise eelselt ei omanud Henkell käivet kange alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis, seega vertikaalset seost Henkelli ja Budampexi tegevuste vahel kange alkoholi osas ei esine.

Toidukaupade tootmise ja turustamise kaubaturg Eestis ning toidukaupade hulgemüügi kaubaturg Eestis

Oluline on rõhutada, et toidukaupade tootmise ja turustamise puhul ei määratleta kaubaturgu reeglina nii laialt, vaid erinevate toiduainetegruppide osas eraldi. Käesoleva koondumise puhul analüüsitakse otstarbekuse huvides siiski tootmise ja turustamise kaubaturgu tervikuna, kuna Henkell ja temaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad müüvad Eestisse erinevaid toidukaupu (külmutatud pizsat, küpsetuspulbrit, magustoite ja piimatooteid, jäätist, pakisuppe, pastatooteid jne), omamata märkimisväärset käivet ühegi toiduainetegrupi osas.

Statistikaameti andmetel (<http://www.stat.ee/36301>) moodustas toiduainete tootmine 2008.a 18 535 miljonit krooni. Koondumise teate kohaselt moodustas Statistikaameti andmetel 2008.a toidukaupade ja elusloomade import 11 688 miljonit krooni, ekspordi rahaline maht oli Statistikaameti andmetel u 8162 miljonit krooni. Seega toidukaupade tootmise ja turustamise kaubaturu maht Eestis 2008.a u 22 061 miljonit krooni, lähtudes jällegi samadest arvestuspõhimõtetest, mis lahja alkoholi tootmise ja turustamise kaubaturu puhul.

Henkelli ja temaga samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate käive toiduainete tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis oli 2008.a u [...] krooni ja turuosa [<5]%.

Koondumise teate kohaselt oli Statistikaameti andmetel toidukaupade hulgemüügi kaubaturu maht 2007.a 19 183 miljonit krooni. Koondumise osaliste hinnangul ei ole alust eeldada, et 2008.a oleks kaubaturu maht vähenenud ning seega võib käesoleva koondumise puhul võtta aluseks 2007.a andmed, arvestades asjaolu, et Budampex ei oma toidukaupade hulgemüügi kaubaturul märkimisväärset turuosa. Budampexi käive toidukaupade hulgemüügi kaubaturul Eestis oli 2008.a [...] krooni ning turuosa [<5]%.

Kuna Henkelli turuosa eelneval kaubaturul, st toidukaupade tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5] ja Budampexi turuosa järgneval kaubaturul, st toidukaupade hulgemüügi kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5]%, ei ole tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

Mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise kaubaturg Eestis ning mittealkohoolsete jookide hulgimüügi kaubaturg Eestis

Ka mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise puhul ei määratleta kaubaturgu reeglina nii laialt, vaid erinevate tootegruppide osas eraldi (nt karastusjookid, villitud vesi, mahlad ja mahlajoogid). Selliselt on ka Konkurentsiamet määratlenud kaubaturge mittealkohoolsete jookide tootmist puudutava koondumise puhul (vt AS A.Le Coq / OÜ Finelin). Käesoleva koondumise puhul analüüsitakse otstarbekuse huvides tootmise ja turustamise kaubaturgu tervikuna, kuna ei teki horisontaalset kattuvust koondumise osaliste tegevuste vahel ega vertikaalselt mõjutatud kaubaturge.

Koondumise teate kohaselt toodeti Statistikaameti andmetel Eestis 2007.a kokku 1 998 000 hektoliitrit karastusjooke, mahla, mineraalvett ning gaseeritud ja gaseerimata vett. Alkoholivaba õlle tootmise ja mittealkohoolsete jookide impordi-ekspordi kohta andmed puuduvad, seega on tegelik mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise kaubaturu maht Eestis eeldatavasti veelgi suurem. Koondumise osaliste hinnangul ei ole alust eeldada, et 2008.a oleks kaubaturu maht vähenenud ning seega võib käesoleva koondumise puhul võtta aluseks 2007.a andmed, arvestades Henkelli väikest käivet mittealkohoolsete jookide tootmise a turustamise osas Eestis.

Henkelli ja temaga samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate toodangut imporditi Eestisse 2008.a u [...] hektoliitrit (rahaliselt [...] krooni ulatuses). Seega oli Henkelli osatähtsus mittealkohoolsete jookide tootmisest [<5]%. Samas Henkelli enda imporditud toodete koguse võib Eestis toodetule juurde liita, seega oli mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise kaubaturu maht Eestis 2008.a vähemalt [...] hektoliitrit ning Henkelli turuosa [<5]%

Budampexi käive mittealkohoolsete jookide hulgimüügi osas oli 2008.a [...] krooni, koguseliselt u [...] hektoliitrit. Seega, kui eeldada, et hulgimüügi kaubaturu koguseline maht on sama kui tootmise puhul, omamata sealjuures andmeid impordi (v.a Henkelli) ja ekspordi kohta, oli Budampexi turuosa [<5]%

Kuna Henkelli turuosa eelneval kaubaturul, st mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5]% ja Budampexi turuosa järgneval kaubaturul, st mittealkohoolsete jookide hulgimüügi kaubaturul Eestis oli 2008.a [<5]%, ei ole tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste tegevuste vahel horisontaalset kattuvust ei teki ning koondumise osaliste turuosad vertikaalselt seotud kaubaturgudel on väga väikesed. Toiduainete tootmise ja

turustamise ning hulгимüügi, mittealkohoolsete jookide tootmise ja turustamise ning hulгимüügi ja lahja alkoholi tootmise ja turustamise ning hulгимüügiga tegeleb lisaks koondumise osalistele suur hulk ettevõtjaid ning kaubaturgudel toimib tihe konkurents.

Koondumise tulemusena ei muutu oluliselt konkurentsiolukord ega kaubaturgude struktuur. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

anda luba Henkell International GmbH / Aktsiaselts Budampex koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 10.08.2009.a otsuse nr 5.1-5/09-0034 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Külliki Lugenberg/ 13.08.2009.a